

КОМПЕТЕНЦІЯ ПРОКУРАТУР РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ У ПРИРОДООХОРОННІЙ СФЕРІ

Томіленко П.І.,
провідний науковий співробітник відділу
дослідження проблем діяльності прокуратури
щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді
Науково-дослідний інститут Національної академії прокуратури України

В статті аналізується роль та компетенція прокуратур зарубіжних країн в природоохоронній сфері. Розглянуті позитивні моменти та недоліки правового регулювання прокурорської діяльності.

Ключові слова: компетенція прокурора, природоохоронна сфера, навколишнє природне середовище, ліс.

Томіленко П.И. / КОМПЕТЕНЦИЯ ПРОКУРАТУР РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В ПРИРОДООХРАННОЙ СФЕРЕ / Национальная академия прокуратуры Украины, Украина

В статье анализируется роль и компетенция прокуратур зарубежных стран в природоохранной сфере. Рассмотрены позитивные моменты и недостатки правового регулирования прокурорской деятельности.

Ключевые слова: компетенция прокурора, природоохранная сфера, природная среда, лес.

Tomilenko P.I. / PROSECUTORS COMPETENCE OF KAZAHSTAN AND BELARUS IN ENVIROMENTAL PROTECTION / The National Academy of Prosecution of Ukraine, Ukraine

The article examines the role and competence of prosecutors of foreign countries in the environmental field. Positive aspects and disadvantages of legal regulation of prosecution.

Today especially sharply raised the question of Ukraine's joining the European Union. The international community is facing new challenges and threats are new geopolitical and geo-economic changes. A special place is given to issues of environmental protection and sustainable use. Therefore, integration processes necessitate improvement of environmental prosecutors, particularly in the area of forest.

Before teaching environmental law is a set of new problems to solve, which was generated by the new conditions of social development. Problems harmonization of environmental legislation Ukraine international law, rapid globalization of the world economy, an attempt standardization of national economies, the potential mutual benefit cooperation between states, finally, the trend towards a common understanding of the various States Environmental Protection necessitate the search for common patterns in solving common problems.

The importance of the questions According to scientific work leading domestic and foreign scientists and lawyers dealing with environmental law and legislation: V. I. Andreytseva, H. I. Baluk, A. G. Bobkova, A. V. Golovkin, M. Krasnov, V. L. Munteanu and other scientists.

An important organizational mechanism of country by preserving the natural environment, including forests is to create specialized law enforcement. Consider the issue as an example of the Prosecutor's Office of the Republic of Kazakhstan and the prosecution of Belarus.

Thus, according to the Law of the Republic of Kazakhstan «On prosecution» of 21 December 1995 № 2709 unified system of organs constitute LCD Attorney General's Office, prosecutor's office, the prosecutor's office of republican significance and the capital of the republic, inter-regional, regional, urban and equal to them military prosecutors.

Buses and other specialized prosecutors. In accordance with paragraph 3 of Article 48 of the Act, under specialized prosecutors understood military, environmental, transportation, and special prosecutors objects.

Key words: competence prosecutor, environmental protection, environment, forest.

На сьогоднішній день особливо гостро постало питання вступу України до Європейського Союзу. Світова спільнота зіткнулася з новими викликами і загрозами, починаються нові геополітичні та геоекономічні зміни. Особливе місце відводиться питанням охорони навколишнього природного середовища та раціонального природокористування. Тому інтеграційні процеси зумовлюють необхідність удосконалення природоохоронної діяльності прокуратури, зокрема у сфері охорони лісів.

Перед наукою екологічного права стоїть цілий комплекс нових проблем для вирішення, які було породжено новими умовами суспільного розвитку. Проблеми гармонізації екологічного законодавства України з міжнародним правом, стрімка глобалізація світового господарства, спроба стандартизації національних економік, потенційна взаємовигідність співпраці між державами, і, нарешті, тенденція до спільного розуміння різними державами захисту навколишнього природного середовища зумовлюють необхідність пошуку спільних моделей у розв'язанні загальних проблем.

Про значимість поставлених питань свідчать наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених-правознавців, що займаються проблемами екологічного права і законодавства: В. І. Андрейцева, Г. І. Балюка, А. Г. Бобкової, О. В. Головкина, М. В. Краснової, В. Л. Мунтяна та інших вчених [1, с. 72].

Важливим організаційним механізмом контролю держав за збереженням природного середовища, зокрема лісів, є створення спеціалізованих правоохоронних органів. Розглянемо дане питання на прикладі діяльності Прокуратури Республіки Казахстан та прокуратури Республіки Білорусь.

Так, згідно із Законом Республіки Казахстан (далі – РК) від 21 грудня 1995 № 2709 «Про прокуратуру» єдину систему органів прокуратури РК утворюють Генеральна прокуратура, прокуратури областей, прокуратури міст республіканського значення та столиці республіки, міжрайонні, районні, міські та привітряні до них воєнні прокуратури.

Міські та інші спеціалізовані прокуратури. Відповідно до п. 3 ст. 48 зазначеного закону, під спеціалізованими прокуратурами розуміються військові, природоохоронні, транспортні, а також прокуратури спеціальних об'єктів.

Досліджуючи завдання і компетенцію природоохоронної прокуратури в сфері захисту лісів ми бачимо, що вони деталізуються тільки наказами Генерального Прокурора РК.

У зазначеній сфері діє наказ Генерального Прокурора РК від 21 листопада 2002 року № 60 «Про організацію прокурорського нагляду за застосуванням законів, дотриманням прав і свобод людини і громадянина в соціально-економічній сфері».

Відповідно до ст. 7 даного наказу прокурори спеціалізованих прокуратур входять до переліку прокурорів, які мають право виносити постанови про проведення перевірок.

Крім того, у Наказі міститься розділ 5 «Нагляд за застосуванням законів про охорону навколишнього середовища», відповідно до якого прокурори у сфері нагляду за застосуванням природоохоронного законодавства повинні особливу увагу приділяти: 1) виявленню і припиненню фактів незаконного надання права користування природними ресурсами; 2) адекватному відшкодуванню збитків, заподіяних навколишньому середовищу внаслідок протиправних дій; 3) організації та проведенню перевірок природоохоронного законодавства по пріоритетним галузям нагляду у цій сфері (надання права спеціального природокористування для суб'єктів господарської діяльності; надання права користування тваринним, рослинним світом, водними та лісовими ресурсами РК; законність дій і актів уповноважених державних органів); 4) дотриманню законності при витраті коштів, виділених на природоохоронні заходи, а також при справлянні плати за користування природними ресурсами і забруднення навколишнього середовища; 5) забезпеченню збереження особливо охоронюваних природних територій, рідкісних і які перебувають під загрозою зникнення тварин і рослин, а також інших заходів, що спрямовані на відновлення найбільш сприятливих для життєдіяльності екологічних умов.

Прокурорам областей та прирівняним до них прокурорам також належить забезпечити неухильне дотримання законності при провадженні у справах про правопорушення і злочини, пов'язані з необоротним негативним впливом на довкілля, рубкою лісу, забрудненням, засміченням та виснаженням природних вод РК, здійснювати за завданнями, дорученнями Генеральної прокуратури або за погодженням з нею перевірки діяльності надрокористувачів, які отримали право надрокористування в центральних виконавчих органах. В ході перевірок законності діяльності надрокористувачів в обов'язковому порядку перевіряти питання охорони довкілля, особливо в частині забруднення навколишнього природного середовища, як правило, силами природоохоронних прокурорів.

Відповідно до ст. 4 Наказу Генерального Прокурора РК від 03 листопада 2003 року № 64 «Про розділення компетенції територіальних прокурорів та прокурорів спеціалізованих прокуратур», природоохоронні прокурори (на правах міжрайонних) здійснюють нагляд за застосуванням законів про охорону навколишнього середовища, використанням лісових і водних ресурсів, тваринного і рослинного світу; за законністю в діяльності (включаючи провадження по справах про адміністративні правопорушення) уповноваженого органу з управління водними ресурсами, уповноважених органів у галузі охорони навколишнього середовища, лісового, рибного та мисливського господарства, а також аналогічних структурних підрозділів органів місцевого державного управління та спеціалізованих екологічних підрозділів органів внутрішніх справ; за законністю судових постанов у кримінальних справах, що розглянуті за участю природоохоронних прокурорів; за законністю судових постанов і виконавчого провадження у цивільних та адміністративних справах, розглянутих за участю природоохоронних прокурорів територіальними або спеціалізованими судами.

Стаття 5 Наказу зобов'язує територіальні, транспортні і військові прокуратури, незалежно від функціонування природоохоронної прокуратури, забезпечити належний нагляд за застосуванням піднаглядними об'єктами природоохоронного законодавства.

Також даний Наказ покладає обов'язок у випадках виникнення надзвичайних ситуацій екологічного, техногенного характеру, на транспорті територіальним, природоохоронним і транспортним прокурорам забезпечити

ефективну взаємодію при здійсненні нагляду в даному напрямку.

Стаття 9 Наказу встановлює порядок участі спеціалізованих прокурорів при розгляді кримінальних, цивільних та адміністративних справ. Згідно з цією статтею, транспортні прокурори, природоохоронні прокурори і прокурори з нагляду за законністю виконання покарання: підтримують державне обвинувачення, відповідно, в територіальних судах у справах, за розслідуванням яких вони здійснювали нагляд, і у випадках, передбачених Наказом Генерального Прокурора № 24 від 23 лютого 2001 року.

Нарешті, Наказ Генерального Прокурора РК від 27 серпня 2008 року № 47 «Про затвердження Інструкції про організацію нагляду за законністю слідства та дізнання» в числі іншого встановлює, що природоохоронні прокурори здійснюють нагляд у кримінальних справах і матеріалах дослідчих перевірок в спеціалізованих (екологічних) підрозділах органів кримінального переслідування.

Отже, аналізуючи зазначені накази Генерального Прокурора РК, слід відзначити наступне: нагляд за застосуванням піднаглядними об'єктами природоохоронного законодавства покладено не тільки на спеціалізовані природоохоронні прокуратури, але і на всі інші прокуратури. Це, з одного боку, підкреслює важливість питань охорони навколишнього середовища для прокурорського нагляду, але, з іншого боку, на наш погляд, веде до розпливчастості і невизначеності в компетенції відповідних прокурорів – якщо, згідно наказам Генерального Прокурора, питання охорони навколишнього середовища можуть бути розглянуті будь-якими прокурорами, тоді може виникнути питання про необхідність виділення природоохоронних прокуратур в структурі прокуратури, а також на практиці можуть виникати суперечки про підвідомчість справ різним прокуратурам.

Нагляд за виконанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища також є одним з головних напрямків діяльності прокуратури Республіки Білорусь. Він здійснюється в суворій відповідності із Законом Республіки Білорусь від 29 січня 1993 року № 2139-ХІІ «Про прокуратуру Республіки Білорусь» (надалі – Закон про прокуратуру Республіки Білорусь). В законі викладаються загальні завдання органів прокуратури.

Більш конкретні завдання прокурорського нагляду за виконанням природоохоронного законодавства знайшли своє відображення в інших нормативних правових актах, а також в наказах, розпорядженнях, вказівках, інформаційних листах та інших документах Генерального прокурора Республіки Білорусь. Всі вони тісно пов'язані з основними завданнями природоохорони, обумовленими Законом Республіки Білорусь від 26 листопада 1992 року № 1982-ХІІ «Про охорону навколишнього середовища».

Відповідно до Закону про прокуратуру Республіки Білорусь, органи прокуратури здійснюють: прокурорський нагляд за однаковим і обов'язковим виконанням природоохоронного законодавства органами представницької і виконавчої влади, державного управління та екологічного контролю, юридичними особами, громадськими об'єднаннями, посадовими особами; перевірку законності та повноти прийнятих ними заходів щодо усунення виявлених порушень та притягнення винних до відповідальності, а також захист конституційних прав громадян на сприятливе навколишнє природне середовище, достовірну інформацію про її стан і на відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю екологічними правопорушеннями [2, с. 446].

При цьому прокурори використовують переваги єдиної централізованої системи органів прокуратури, незалежної від місцевих органів, чого немає в інших природоохоронних структур, а органи прокуратури в умовах наростання екологічних правопорушень активно намагаються закрити ті правові прогалини, які не завжди можуть закрити

інші існуючі природоохоронні органи. З цією метою для забезпечення законності в екологічній сфері в системі органів прокуратури створені необхідні умови для успішного функціонування та виконання завдань, покладених на них.

Основні зусилля і дії прокурорів концентруються, насамперед, там, де вичерпуються повноваження контролюючих органів, на правовій оцінці найбільш серйозних правопорушень, що становлять загрозу життю і здоров'ю громадян та стосуються інтересів великої кількості населення.

Обставин, за яких допускаються екологічні правопорушення, дуже багато: тут і розміщення екологічно небезпечних об'єктів без висновку екологічної експертизи, надання незаконних дозволів на будівництво у водоохоронних зонах, вилучення земель особливо охоронюваних територій і лісів першої групи, привласнення функцій та компетенції республіканських органів та багато іншого. У зв'язку з цим першочерговим завданням прокуратури є подальше підвищення ефективності її діяльності за рахунок посилення нагляду за повним і своєчасним застосуванням законів органами екологічного контролю, і активної вимоги від цих органів проведення перевірок. Іншим важливим завданням прокуратури слід вважати організацію взаємодії з органами екологічного контролю. При цьому слід виходити з наступного. По-перше, природоохоронні органи володіють всіма необхідними правами і можливостями щодо виявлення, припинення та усунення порушень природоохоронного законодавства та відомчих актів, притягнення до відповідальності винних осіб та вжиття заходів до відшкодування заподіяної матеріальної шкоди. По-друге, прокурори, як уже зазначалося, не вправі підняти природоохоронні органи, дублювати їх діяльність, виконувати функцію контролю. По-третє, прокурорський погляд, володіючи ознаками загальності і надвідомчості, поширюється і на контрольну діяльність, здійснювану природоохоронними органами. А це означає, що прокурори мають право вимагати від зазначених органів вчинення певних дій: проведення перевірок, виділення спеціалістів для цього, заявлення позовів до судів, подання в прокуратуру відповідних матеріалів і відомостей. Таким чином, прокурори, з одного боку, правомочні перевіряти виконання законів природоохоронними органами і, з іншого – покликані всіляко сприяти активізації та вдосконаленню їх діяльності по здійсненню контролю за дотриманням законодавства про охорону природи.

Втручання прокурора необхідно тоді, коли повноваження природоохоронних органів недостатні або вони з якоїсь причини не мають можливості для виявлення, усунення або попередження порушень природоохоронного законодавства. Участь прокурора є обов'язковою, якщо природоохоронні органи не вживають заходів до встановлення і усунення порушень законодавства про охорону природи, неналежним чином виконують покладені на них обов'язки. Завжди, коли виникає питання, кому проводити перевірку виконання природоохоронного законодавства, вирішальне слово належить прокурору. При надходженні відомостей про порушення законодавства, що вимагають перевірки, в першу чергу він повинен вирішувати, кому можна проводити або доручити проведення перевірки. Завжди, коли це можливо, її проведення слід доручати природоохоронним органам. Для цього прокурори повинні добре знати їх основні завдання та повноваження. Прокурори зобов'язані активно і кваліфіковано застосовувати весь наявний в їх розпорядженні арсенал правових засобів для своєчасного і повного виявлення та усунення порушень природоохоронного законодавства, від кого б вони не виходили, приймати передбачені законом заходи по відшкодуванню збитків, заподіяних екологічними правопорушеннями, щодо притягнення до відповідальності правопорушників, в тому числі і кримінальної, пересліду-

ючи основну мету – попередження порушень зазначеного законодавства. Для цього вони повинні широко використовувати свої повноваження і правові засоби реагування, надані їм Законом Республіки Білорусь «Про прокуратуру Республіки Білорусь».

Вплив у будь-якій формі на прокурора з метою примусити його змінити прийняте рішення або перешкодити його діяльності тягне за собою встановлену законом відповідальність. Прокурор не зобов'язаний давати будь-яких пояснень по суті справ і матеріалів, що знаходяться в його провадженні, а також надавати їх кому б то не було для ознайомлення інакше як у випадках і порядку, передбаченому законодавством. Ніхто не має права без дозволу прокурора розголошувати матеріали перевірок, що проводяться органами прокуратури, до їх завершення. Залежно від характеру порушень природоохоронного законодавства, їх причин, поширеності правопорушень, що настали, їх повторності і можливих у майбутньому шкідливих наслідків, ступеня вини правопорушників, завдань, які стоять перед прокурором, застосовується один з наступних актів прокурорського реагування: протест, подання, постанова.

Протест вносить прокурор або його заступник відповідно до Закону «Про прокуратуру Республіки Білорусь» на правовий акт, що суперечить закону до органу або посадовій особі, які видали цей акт, або звертається до суду. Практика прокурорського нагляду свідчить, що видання правових актів (наказів, інструкцій, положень та інших) з порушеннями природоохоронного законодавства допускається, на жаль, багатьма організаціями, починаючи з міністерств і закінчуючи найбільш малими підприємствами та іншими органами. Найбільш часто приймаються незаконні або необгрунтовані постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення екологічного законодавства. Це зазвичай виражається в перевищенні повноважень при накладенні адміністративних стягнень, в притягненні до відповідальності за відсутності чи недоведеності провини, за відсутності причинного зв'язку між діями особи і наслідками, накладення стягнень після закінчення строків їх застосування, встановлених законом. Протест підлягає обов'язковому розгляду не пізніше ніж у десятиденний термін з моменту його надходження, а у разі внесення протесту на рішення представницького (законодавчого) органу суб'єкта Республіки Білорусь або органу місцевого самоврядування – на найближчому засіданні. При виняткових обставинах, що потребують негайного усунення виявленого порушення, закон дозволяє прокурору встановлювати скорочений термін розгляду протесту. Закон зобов'язує про результати розгляду протесту негайно в письмовій формі повідомляти прокурора.

Подання прокурора є найбільш поширеним засобом реагування на порушення природоохоронного законодавства. Воно вноситься прокурором або його заступником до органу або посадовій особі, які повноважні усунути допущені порушення, і підлягає невідкладному розгляду. Подання вноситься на основі глибоко проведеної перевірки або декількох перевірок, аналізу виявлених порушень законів і обставин, що їм сприяють. Законом встановлено місячний термін для прийняття конкретних заходів щодо усунення допущених порушень закону, їх причин та умов, що їм сприяють. Про результати вжитих заходів має бути повідомлено прокурору в письмовій формі. Постанова прокурора виноситься, як зазначено у ст. 22 Закону про прокуратуру Республіки Білорусь, виходячи з характеру порушення закону посадовою особою. Так, наприклад, у разі виявлення ознак екологічного злочину ним виноситься мотивована постанова про порушення кримінальної справи. У тих випадках, коли виникає необхідність притягнення винного в порушенні природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності і це питання не було поставлене в поданні або іншому акті ре-

агування, прокурор виносить постанову про порушення провадження про адміністративне правопорушення, яке підлягає розгляду уповноваженим на те органом або посадовою особою в строк, встановлений законом. Про результати розгляду повідомляється прокурору в письмовій формі. Крім того, прокурори зобов'язані вживати заходів до забезпечення відшкодування матеріальних збитків, заподіяних порушеннями природоохоронного законодавства. В останні роки число таких актів має тенденцію до зростання. Разом з тим не можна не помітити, що, заявляючи позови до судів, прокурори нерідко тим самим підміняють інші органи. Переважна кількість позовів, якщо це не пов'язано з розглядом судами кримінальних проваджень, повинні, в першу чергу, заявлятися уповноваженими на те органами: комітетами з охорони природи, органами охорони здоров'я, місцевими органами влади та іншими. Прокурорам необхідно заявляти позови переважно у випадках, коли це з якоїсь причини не в змозі зробити зацікавлені органи. Вони повинні всіляко сприяти активізації та вдосконаленню роботи з відшкодування матеріальних збитків цими органами, підтримувати за необхідності заявлені ними позови в судах. До всього іншого прокурори зобов'язані здійснювати контроль за реалізацією (виконанням) внесених ними актів прокурорського реагування, домагатися, щоб наявні в них вимоги виконувалися своєчасно і в повному обсязі. При необхідності їм слід проводити контрольні перевірки фактичного усунення порушень природоохоронного законодавства. Законом «Про прокуратуру Республіки Білорусь» передбачено відповідальність за невиконання вимог прокурора. В даний час ця проблема вирішується таким чином. Якщо вимоги прокурора, що містяться в акті реагування, не виконуються, ним ставиться питання про притягнення винних до дисциплінарної чи адміністративної відповідальності.

До завдань органів прокуратури слід також віднести необхідність широкого роз'яснення ними природоохоронного законодавства. Вся діяльність прокуратури повинна проводитися в умовах гласності. Найбільш активної реакції органів прокуратури на даний час потребує проблема радіоактивного забруднення. Небезпеку становлять аварії, захоронення радіоактивних відходів, порушення правил експлуатації об'єктів і приладів з радіоактивними речовинами, їх зберігання, перевезення і т.п. Особливим завданням прокуратури є систематична перевірка виконання законодавства про екологічні фонди, оскільки є безліч фактів нецільового витрачання коштів з цих фондів. А вони, як відомо, створені для вирішення невідкладних природоохоронних завдань.

Виключно важливим завданням прокуратури є нагляд за виконанням міжнародних зобов'язань, прийнятих в цілях вирішення глобальних екологічних проблем, зокрема положень Об'єднаної Конвенції про безпеку поводження з відпрацьованим паливом і про безпеку поводження з радіоактивними відходами, ратифікованої Законом Республіки Білорусь від 17 липня 2002 року №130-3 [4].

Вирішення всіх перерахованих вище завдань було б неможливим без постійного вдосконалення роботи по керівництву нижчестоящими прокурорами. Генеральний прокурор Республіки Білорусь зобов'язує висланих прокурорів надавати практичну допомогу міським та іншим прокурорам в організації нагляду за виконанням законів про охорону природи. Перевірки виконання законів проводяться, як сказано в Законі про прокуратуру Республіки Білорусь, на підставі інформації, яка надійшла до органів прокуратури про факти порушення закону, що вимагають вживання заходів прокурором. Під інформацією прийнято розуміти відомості про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси незалежно від форми їх подання. За останні роки Генеральною прокуратурою Республіки Білорусь за участю природоохоронних та територіальних прокурорів були проведені перевірки виконання за-

конодавства, спрямованого на знешкодження токсичних відходів; запобігання незаконному захороненню радіоактивних та інших небезпечних речовин; незаконного вивезення біологічних ресурсів за кордон; тваринного світу; дотримання водного, лісового, земельного законодавства, режиму особливо охоронюваних територій, законодавства про надра, а також з подолання наслідків Чорнобильської аварії та з інших екологічних питань. За результатами вносилися подання керівникам міністерств і відомств, Президенту Республіки Білорусь, Раді Міністрів Республіки Білорусь, в Національні Збори Республіки Білорусь з постановкою конкретних питань про посилення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, усунення протиріч у законах, про розробку законодавчих актів, що посилюють відповідальність за екологічні правопорушення. Все частіше прокурори стали направляти до судів позови, пов'язані із забрудненням річок стоками з міських звалищ, скидами стічних вод з перевищенням граничної допустимих концентрацій шкідливих речовин; незаконної (самовільної) порубкою лісу; порушенням правил рибальства, санітарних правил в лісах і т.д. Стали досить поширеними позови прокурорів про визнання недійсними актів органів місцевої влади управління. Голови адміністрацій, трапляється, відкрито порушують екологічне законодавство. Найбільш характерними екологічними порушеннями є:

- 1) видача дозволів на розміщення екологічно небезпечних об'єктів в заборонених зонах;
- 2) вилучення особливо охоронюваних природних територій і лісів першої групи під будову;
- 3) необґрунтоване звільнення від плати за забруднення природного середовища;
- 4) видача незаконних дозволів на експлуатацію природних ресурсів;
- 5) використання грошових коштів екологічних фондів на цілі, не пов'язані з охороною природи [5].

На жаль, не завжди ще за матеріалами прокурорських перевірок за відомостями, що надходять з контролюючих органів, при наявності ознак злочину порушуються кримінальні справи та особи притягуються до інших видів відповідальності. Крім того, в разі відмови в порушенні кримінальної справи часто не сповіщаються органи екологічного контролю для притягнення порушників природоохоронного законодавства до інших видів відповідальності. В результаті вони залишаються безкарними.

Існують й інші форми та методи організації правового контролю за збереженням довкілля в іноземних країнах. Одним з основних на теренах сусідньої нам Європи є створення наддержавних двосторонніх і багатосторонніх утворень, укладання домовленостей, конвенцій та угод для спільних організаційно-правових дій щодо збереження природного середовища та ратифікація міжнародних нормативно-правових актів у сфері екології. Як приклад можна навести Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) ратифіковану Законом № 832–XIV від 06 липня 1999 року. Так, відповідно до зазначеної Конвенції кожна людина має право жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, а також зобов'язана як індивідуально, так і спільно з іншими людьми захищати і покращувати навколишнє середовище на благо нинішнього та майбутніх поколінь [7].

Що стосується компетенції прокуратур в країнах Європи, то, на відміну від прокуратур пострадянського простору, їх компетенція поширюється, зазвичай, лише на сферу кримінального провадження.

До компетенції прокурорів відноситься проведення розслідування разом зі слідчими.

Найкращі результати отримуються, коли ці дві сторони співпрацюють і координують свої зусилля з самого почат-

ку кримінального провадження. Це допомагає гарантувати, що відповідність доказів повністю відповідає встановленим стандартам надійності та актуальності.

Крім того, в рамках своєї роботи разом прокурори і слідчі можуть розробити послідовну стратегію для розслідування. Це, в свою чергу, збільшує шанси на отримання обвинувального висновку [6].

Зважаючи на зазначене вище, необхідно розробити нові правові екологічні механізми, активізувати роботу правоохоронних органів у сфері охорони навколишнього природного середовища, і, зокрема, лісів. Про необхідність посилення впливу правоохоронних органів в екологічній сфері як раз свідчить досвід зарубіжних країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головін О. В. Екологічний контроль та нагляд в Україні : монографія / О. В. Головін. – ТОВ «Друкарня Рута ». – Кам'янець-Подільський, 2014. – 440 с.
2. Конституція Республіки Казахстан. Научно-правовой комментарий / Под ред. Г. С. Сапаргалиева. – Алматы, 2004. – 584 с.
3. Головін О. В. Зарубіжний досвід організації державного екологічного контролю / О. В. Головін // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 5. – С. 112–120.
4. Об'єднана Конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом і про безпеку поводження з радіоактивними відходами, ратифікована Законом Республіки Білорусь від 17 липня 2002 року №130-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://docs.gsu.by/Dosl1/Информационные ресурсы/Законодательная база ООС/ЗАКОН рб об отработанном топливе и радиоакт. отходах.doc>.
5. О прокуратуре Республики Беларусь : Закон Республики Беларусь от 29 января 1993 года № 2139-ХП // Консультант Плюс : Беларусь. Технология 3000 / ООО «ЮрСпектр», Национальный центр правовой информации Республики Беларусь. – Минск, 2007.
6. Justice for forest. Improving criminal justice efforts to combat illegal logging Marilyne Pereira Goncalves [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://siteresources.worldbank.org/EXTFINANCIALSECTOR/Resources/Illegal_Logging.pdf
7. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) від 25 червня 1998 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_015

УДК 343.163 (477)

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРОКУРОРСЬКИХ ПЕРЕВІРОК ДОДЕРЖАННЯ ЗАКОНІВ ПРИ ВИКОНАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ У ВИДІ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА

Трагнюк Р.Р.,
к.ю.н., доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті досліджується порядок проведення прокурорських перевірок додержання законів при виконанні кримінальних покарань у виді конфіскації майна. Визначаються основні етапи проведення таких перевірок, аналізуються проблеми, які виникають на кожному з них, а також надаються рекомендації щодо їх розв'язання.

Ключові слова: прокурор, прокурорська перевірка, кримінальні покарання, конфіскація майна, державна виконавча служба, довідка про проведення перевірки.

Трагнюк Р.Р. / ПОРЯДОК ПРОВЕДЕНИЯ ПРОКУРОРСКИХ ПРОВЕРОК СОБЛЮДЕНИЯ ЗАКОНОВ ПРИ ИСПОЛНЕНИИ УГОЛОВНЫХ НАКАЗАНИЙ В ВИДЕ КОНФИСКАЦИИ ИМУЩЕСТВА / Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина

В статье исследуется порядок проведения прокурорских проверок соблюдения законов при исполнении уголовных наказаний в виде конфискации имущества. Определяются основные этапы проведения таких проверок, анализируются проблемы, возникающие на каждом из них, а также предоставляются рекомендации по их разрешению.

Ключевые слова: прокурор, прокурорская проверка, уголовные наказания, конфискации имущества, государственная исполнительная служба, справка о проведении проверки.

Tragnyuk R.R. / AN ORDER OF CARRYING OUT PUBLIC PROSECUTOR'S CHECKS OF OBSERVANCE OF LAWS AT EXECUTION OF CRIMINAL PUNISHMENTS IN THE FORM OF PROPERTY CONFISCATION / National Law University named after Yaroslav the Wise, Ukraine

In article the order of carrying out public prosecutor's checks of observance of laws is investigated at execution of criminal punishments in the form of property confiscation. The urgency of the chosen subject is defined by prevalence of this type of criminal punishment, and also its property character.

Value of public prosecutor's check as main means of identification of violations of legality at execution of criminal punishment in the form of property confiscation is defined. It is given reason that in the conditions of lack of a standard regulation of this type of public prosecutor's checks to them the order of carrying out public prosecutor's checks of observance provided by the law and applications of laws should be applied by analogy.

The main stages of carrying out checks of observance of laws are defined at execution of criminal punishments in the form of property confiscation, namely preparatory, main and final stages. The problems arising on each of them are analyzed, and also recommendations about their permission are provided.

Locates that at a preparatory stage of carrying out check the prosecutor should study regulatory base of execution of criminal punishments in the form of confiscation of Main, consider statistical information and materials of the previous checks. It gives the chance to the prosecutor to draw a conclusion on the reasons of violations of legality and to define the list of the questions which are subject to check.

During carrying out check the prosecutor uses the powers of the general and special character directed on identification of violations of legality at execution of criminal punishments in the form of confiscation of property in such directions, as: appeal of sentences to execution; observance of the order established by the law and terms of executive production; legality of the termination of executive production and others.

Is defined that the final stage of carrying out check is connected with registration of its results in the form of the certificate of the carried-out check, and also with consideration and a legal assessment of the received results, in particular, about possible application of acts of public prosecutor's reaction.

Key words: prosecutor, public prosecutor's check, criminal punishments, property confiscation, public executive service, certificate of carrying out check.